Ч. 339 (14.236). Львів, четвер 19. грудня 1935. Poсztowa opłata opłacona ryczałtem Р. LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060, 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Кілько вязнів скористає з амнестії?

Міністер Міхаловський заявив у соймі, що він погоджується на поправку до амнестійного законопроєкту, яку прийняла комісія, а саме що *кару смерти замінюється на досмертну вязницю.*

Далі міністер зазначив, що згідно з тимчасовими обчисленнями у звязку з амнестією вийде з вязниць *понад 27.000 осіб.*

Щодо *політичних вязнів*, то 60 відс. з них вийде на волю, а 35 відсоткам зменшать кару. Поза амнестією залишається тільки яких 5 відс. політичних вязнів.

З тих, що провинилися у *скарбових справах*, амнестія обійме яких 150.000 осіб.

За права національних меншин у Румунії.

Д-р Володимир Залозецький, посол Української Національної Партії на Буковині виголосив у румунському парляменті від української національної меншини заяву, в якій зажадав від уряду надання українському населенню прав, передбачених законом. В заяві було багато домагань з ділянки шкільництва.

Від німецької національної меншини говорив посол д-р Рот, домагаючись прав для німецького населення та взагалі пошани для національних меншин у румунській державі.

Грецький король розвязав національні збори.

АТЕНИ, 18. 12. ПАТ. Офіційний щоденник оголосив учора пополудні королівський декрет про розвязання національних зборів та розписання нових виборів. Завданням майбутнього парляменту буде в першу чергу перевірити неузасаднені постанови конституції з 1911 р.

АТЕНИ, 18. 12. ПАТ. Після розвязання національних зборів провідники партій висловили свою згоду на цей розпорядок. Провідник народньої партії Цалдаріс заявив, що хоч він невдоволений з того, що розвязали національні збори, однак не наміряє проти цього протестувати. Але народня партія не погодиться на пересунення виборів. Грецький уряд видав низку розпорядків, що мають на меті запевнити повну свободу виборів.

Монголія хоче большевицького протекторату.

ПАРИЖ, 18. 12. ПАТ. Агенція Аваса повідомляє, що згідно з вістками з добре поінформованих джерел до Москви приїхали монгольські представники. Вони разом з представниками совітського уряду застановлялися як протиставитись небезпеці, що загрожує Зовнішній Монголії від Манджуко та запевнити ненарушимість території монгольської републики. У цій справі кружляють найрізніші поголоски. Між иншим говорять про створення протекторату СССР над Монголією та заключення договору про ненапад та договору взаїмної помочі. Довший побут монгольської делегації у Москві мабуть не є передбачений.

Перемога урядових військ над червоною китайською армією.

НАНКІН, 18. 12. ПАТ. Агенція „Централь Ньюз" повідомляє, що урядові війська віднесли чимало перемог над китайською червоною армією у південно-східній частині провінції Гонан.

Автономісти перейняли владу у Півн. Китаю.

ПЕКІН, 18. 12. ПАТ. Політична рада провінції Гопеї і Чагар перейняла вчора вранці свої чинности. Предс. ради Сунг-Че-Юан заявив після засідання ради: На основі договору, заключеного у Танг-Ку, провінції Гопей і Чагар є у специяльній ситуації супроти Японії. Це є в інтересі Китаю та Японії. Сунг-Че-Юан додав, що рада застановлялася над розпорядками, щоб зліквідувати комуністичний рух та розвинути дух цивілізації Далекого Сходу.

Велика перемога абісинців над рікою Такасе.

ЛЬОНДОН, 18. 12. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє з Адіс Абеби, що наспіла туди оголошена вчора в Римі вістка про невдачу італійців у районі ріки Такасе. Абісинці впевняють, що їх війська виграли велику битву на північ від тієї ріки. Італійці відступають. Їх переслідують відділи раса Касси й раса Сеюма. Італійці оставили на шляху багато ранених.

Зміна бразилійської конституції.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО 18. 12. ПАТ. Палата ухвалила поправку до конституції, на основі якої президент републики має право заводити воєнний стан на всіх теренах держави, у випадку, якби внутрішні заворушення загрожували державному устроєві.

В Англії нетерпляче дожидають виясненń мін. Гора.

ЛЬОНДОН, 18. 12. ПАТ. Комісія закордонних справ консервативної партії, що відбула вчора вечором засідання під проводом Остена Чемберлена, рішила не займати становища в дискусії в четвер, доки не вислухає вияснень Гора.

Ліберали групи Саймона, що належать до урядової більшости зібралися вчора вечором, щоб застановитись над становищем, яке мають зайняти підчас дискусії над парижськими мировими пропозиціями. Збори були дуже бурхливі та не винесено ніякого рішення. Про становище групи рішать мабуть вияснення міністра Гора.

Сензаційне арештування.

СОФІЯ, 18. 12. ПАТ. Колишнього директора поліції Начева, що приїхав в год. 23 з Віглоград до столиці арештували, коли він виходив із поїзду.

17 літ при кермі держави.

Львів, 18. грудня 1935.

У хвилині, коли пишемо ці рядки, прийшла телеграма із вісткою про вибір нового президента Чехословаччини. Став ним довголітній міністер закордонних справ Бенеш, найближчий співробітник дотеперішнього президента Масарика, який його на це становище поручив.

Масарик відходить із становища у 86-ім році життя, вважаючи, що воно вимагає молодшої людини, більше сил та уваги до державних справ, ніж він може їм нині присвятити. Вибирали його чотири рази президентом републики і не мав він ні підчас виборів ні підчас свого правління контркандидатів, що моглиб з ним мірятись. Становище його не було тільки почесне і вибір падав на нього безперечно не з огляду на самі заслуги положені для будови нової держави в часі, коли захиталось так багато основ вікових держав.

Знали громадяни чеської републики, що вибираючи Масарика, вибирають людину, яка в ролі керманича держави не забуде про високі гасла демократизму, пошани суспільних законів і прав одиниці, головнож гуманности, за які боровся він як суспільний діяч і соціольог своїми творами. Авторитет, яким користувався Масарик у Чехословаччині та на чужині, завдячував він своїм високим моральним та інтелектуальним прикметам. Його життя було предгарним прикладом, як суспільний діяч може гармонійно погодити свої погляди із своїми вчинками і як теоретичні ідеї може він здійснювати практично для добра загалу.

У післявоєнній середущій та східній Европі, коли прийшли до влади люди з диктаторською рукою і коли міліони людей у різних державах мусіли відчути на собі тягар щораз то нових законів, які обмежували їх свободу, — чехословацькі громадяни могли з гордістю повторяти, що високі ідеали, в імя яких народи йшли до бою за кривавих літ великої війни, не перемінились у „клаптик паперу". Саме цими днями сенатор д-р Лабай, член словацької народньої (катол.) партії, підкреслив у своїй сенатській промові позитивне відношення словаків до чехословацької держави, кажучи, що ніхто з них на власну шкоду не бажав би собі долі нас, українців, що далеко-далеко не мають таких прав, якими користуються словаки.

Зміна становища президента у такій малій державі, як Чехословаччина, якби невелика подія і в кожному иншому випадку европейська преса обмежилась би до формальної телеграми чи невеличкої вістки. З огляду на факт, що нині відходить зі свого місця така індивідуальність, як Масарик, уся европейська преса присвячує його особі та діяльности окремі статті. При огляді цієї діяльности вражає характеристична подробиця, як на вихованні цілого народу заважив сам світогляд керманича держави не як політика, а як фільософа. Не йшов Масарик у своїй політиці за змінними настроями та орієнтаціями; практична дипльоматична діяльність його найближчих співробітників не нехтувала ідеями, які він проголошував у своїх статтях, книжках і промовах. Вести політику це не значило для Масарика кидати гарні гасла, що моглиб відвернути увагу суспільности від поганої поведінки органів влади в самій державі або поламати закони, які

требаб показати перед світом, щоб за їх справаном закрити дійсність, що глузувала із справедливости, толеранції, свобідного розвитку одиниць та громадянських установ.

Ніхто не гадає вказувати на нинішню Чехословаччину, як на взіркову державу. А проте нема ніодної в Европі, крім скандинавських, де за 17 останніх літ голова держави, як це робив Масарик, ішов би ввесь час назустріч суспільним потребам свого населення, не роблячи ріжниць між поодинокими національностями, без великих конфліктів із ними, без гострих кріз і без тої добре відомої нам напруженої, нервової атмосфери, що так погано відбивається на нормальній праці держави.

У день відходу президента Масарика пригадуємо собі зі зворушенням, що і ми мали момент, коли, створивши свою державу, проголосили і почали здійснювати ті самі високі принципи супроти власних громадян, українців і неукраїнців, які він поклав в основу своєї державної праці. І коли знову прийде такий момент нашого державного та національного відродження, не бажалиб ми собі нічого більше, тільки мати такого провідника, як Масарик — з таким розумом, такими самими суспільними ідеалами і з такою загальною симпатією для своєї праці й особи.

За варстати праці.

(Дискусійна стаття).

Проголошення амнестії для політичних вязнів є фактом. У недовгім уже часі вийде з вязниць яких 300 українців, молодих людей, з яких більшість, коли опиниться на волі, попросту не буде мати де подітися, ані не буде знати, що зі собою робити. Тоді, як пішли вони до вязниці, були інші життеві умовини; тепер вони важчі, як колись. Скажім отверто: визволені вязні стануть без своєї волі тягарем своїх найближчих, свого окруження, громадянства та побільшать і так уже великі кадри безробітних.

Не можемо на цей факт дивитись байдуже. Правда, що спочатку недавні ще вязні будуть радуватись волею. Але коли вони не матимуть запевненого істнування, то та радість буде дуже проблематична, і ті нові умовини життя, серед яких доведеться їм істнувати, можуть довести їх до психічного заломання й упадку.

Це вже — в поодиноких випадках — можемо й тепер зобсервувати на тих колишніх політичних вязнях, які після повороту між своїх примусово сидять без праці. Вони через це подекуди гірше почуваються на волі, як у вязниці. На потвердження цього можна би навести кілька прикладів, але „номіна сунт одіоза".

Ціле громадянство має моральне зобовязання не допустити до того, щоб для нього пропали ці молоді люди. Одначе тут не поможуть платонічні вислови співчуття; не поможе також — хочби яка велика — милостиня. Бо в деяких умовинах вона тільки ще більше огірчує та понижує почуття власної людської гідности.

Громадянство мусить створити варстати праці, при яких ті, яким засяло сонце волі, моглиб собі заробити на прожиток і не мати того гнітучого враження, що вони є нікому непотрібні, що вони у суспільности — зайві.

Як практично створити такі варстати праці? Справа нелегка. Та всеж при добрій волі, організації та зусиллях можна би такі варстати придумати. Подаю один проект.

У промисловому житті зайшли деякі зміни. Деякі картелі розвязано. Ця обставина дає нам змогу створити варстат праці у формі фабрики, яка занялась би продукцією тої ділянки промислового життя, яка необнята картелями.

Маємо до вибору: можемо заложити або фабрику шкла — або фабрику цвяхів, чи якусь іншу, що продукувалаб предмети загального вжитку.

Звідки на це підприємство взяти фондів? Тут може бути двояка відповідь: або треба отворити кооперативу, або акційне товариство. На мою думку — краще булоб акційне товариство і то з ріжних оглядів. У дискусії цю справу можна всесторонньо освітлити.

Знаю від фахівців, що на заснування фабрики цвяхів вистaлоб 10—15 тисяч зол. Нема сумніву, що коли за цю справу візьмуться люди фахові — то таку суму не буде трудно зібрати. Фахівців, які зумілиб вести того роду підприємство, в нас теж не буде бракувати. А людей, які мають готівку — хочби невелику — також у нас ще — слава Богу! — не бракує. Йде тільки про почин, про вмілу працю та про те, щоби в серцях людей збудилася практична любов ближнього, а тоді напевно відкриються і їх кишені.

Засада: „Жий і дай другому жити!" повинна в нас найти якнайживіший відгук.

О. д-р Осип Кладочний.

Сойм ухвалив урядовий проект амнестійного закону.

Звіт із пленарного засідання сойму.

ВАРШАВА, 18. 12. ПАТ. Першою точкою порядку нарад пленарного засідання сойму був звіт освітньої комісії про проект уряду створити в Бельведері музей ім. марш. Й. Пілсудського. Звіт зложила пос. Пелчинська. Цей закон прийняли стоячи.

Після перерви сойм зачав дискусію над проектом амнестійного закону. Референт пос. *Мадейський* обговорив основу проекту. Пізніше до голосу прийшов міністер справедливости *Міхаловський*, що виголосив промову, в якій пояснював, чому уряд предложив соймові саме такий законопроект.

Після промови міністра розвинулась кількагодинна дискусія, в якій брали участь посол д-р *Витвицький* від українців, пос. Зомерштайн від жидів, пос. кс. Любельський, пос. Валевський, пос. Дух і пос. Щепанський. Промову посла Витвицького подаємо окремо.

Після короткої промови референта зачалось голосування. *Всі поправки до амнестійного закону відкинули, між ними також поправки пос. Витвицького.*

За поправкою пос. Любельського, що домагався, щоб поширити амнестію на кол. берестейських вязнів, голосували українські й жидівські посли, з польських тільки ген. Желіґовський, посли Васькевич, Круковський, кс. Любельський і кс. Довнар. *Резолюції посла Щепанського про скасування Берези Картуської не віддали під голосування*, бо маршалок заявив, що вона не лучиться із законопроектом.

У третьому читанні урядовий проект амнестійного закону ухвалено і в такий спосіб сойм поладнав справу амнестії.

З черги сойм ратифікував міжнародні договори: торговельний польсько-німецький та екстредикційний польсько-американський.

Після відчитання кількох інтерпеляцій, між ними інтерпеляції посла Ґладипа про *ліквідацію ізоляційного табору в Березі Картуській*, маршал сойму замкнув засідання, повідомляючи, що чергове засідання сойму скличе на пятницю 20. ц. м. пополудні.

Бенеш президентом Чехословаччини.

ПРАГА, 18. 12. ПАТ. Нині дополудня відбулися вибори президента чехословацької республики. Вибори відбулися у змінених умовинах, бо проф. Немец відкликав уночі свою кандидатуру, так, що одиноким кандидатом залишився мін. Едвард Бенеш. В год. 10.40 предсідник палати Малипетер відкрив засідання національних зборів, пізніше виголосив промову присвячену президентові-визвольникові Томі Масарикові. Після промови предсідника зачалось голосування. *Усіх важних голосів віддано 440, з того 340 впало на мін. Бенеша, 76 було білих карток, 24 голоси віддано на відкликану кандидатуру проф. Немеца.* Тому, що до вибору треба 3/5 відданих голосів, мін. *Бенеша вибрано президентом у першому голосуванні великою більшістю.* Національні збори та ґалерія прийняли вислід виборів невгаваючими оплесками. По півгодинній перерві прийшов до салі у товаристві прем. Годжі мін. Едвард Бенеш та зложив присягу на конституцію, пізніше зробив перегляд почесної компанії, уставленої на замковім подвірю.

Справа судових знавців.

Інтерпеляція посла д-ра Степана Барана у соймі.

На засіданні сойму дня 17. ц. м. посол д-р Ст. Баран зголосив до міністра справедливости інтерпеляцію в справі неіменування судовими знавцями при городських та окружних судах на території львівського апеляційного суду фахівців української національности.

Текст цієї інтерпеляції пос. д-ра Ст. Барана такий:

У кількох останніх роках, зокрема в часі урядування бувшого президента апеляційного суду у Львові д-ра Зелінського, при нагоді укладання лист судових знавців при городських та окружних судах на території львівського апеляційного суду поминули майже всюди фахівців, приналежних до української народности, не зважаючи на їх часто дуже визначне фахове знання і незаплямлене громадянське життя та іменували судовими знавцями виключно фахівців польської народности. Викликало це серед української людности зрозуміле огірчення, бо поминено людей, що тішаться у дотичній місцевости якнайліпшою опінією, виключно з причини їхньої приналежности до української народности. Задержано в урядуванні тільки сільських рільних таксаторів у громадах чисто українських, або зі значною більшістю української людности.

Вище наведений стан можна легко ствердити через порівнання теперішнього стану лист судових знавців на основі їхньої національної приналежности з національним станом таких самих лист з початку 1932 р.

При кінці інтерпелянт запитував міністра, чи він розслідить цю справу та чи видасть відповідні доручення президентові апел. суду у Львові.

Катастрофа експресу Прага-Відень.

ВІДЕНЬ, 18. 12. ПАТ. Експрес Прага—Відень, що виїхав в год. 20.45 з Брна, вискочив біля стації Брановіца з рейок. Машиніст убитий, двадцять кілька пасажирів ранених. Рух на цій лінії припинений, поїзди курсують окружною дорогою.

Розправа за вбивство міністра Перацького.

ДОКІНЧЕННЯ ЗІЗНАНЬ СВ. СУХЕНЕКА-СУХЕЦЬКОГО.

МІН. ПЕРАЦЬКИЙ ТА УКРАЇНЦІ.

Мін. Перацький зустрічався з українською справою також у боях за Львів і мав для тієї справи винятково велике зрозуміння.

На запит прок. Рудніцького, як відносилися до української справи пос. Голувко і мін. Перацький, свідок відповідає, що засадничих ріжниць не було, була хіба ріжниця підходу адміністратора та політичного діяча.

СТАН УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

На запит, кілько є тепер на території куратори львівської округи народніх шкіл з українською мовою навчання, свідок подає на основі даних міністерства віроісповідань і освіти за шкільний рік 1933-34 у львівській кураторії було всіх народніх шкіл 4.590, з того 2.066 польських, 589 українських, 1935 утраквістичних з українською мовою, разом 2.524 шкіл з українською мовою. Не враховано приватних шкіл. Свідок не має даних про народнє навчання в Галичині з австрійських часів, знає, що цих шкіл було яких 4 тис. Коли йде про повоєнний час, свідок зовсім певно може ствердити прогресивну тенденцію.

Відповідаючи на запит, кілько є учителів українців, свідок подає, що урядовців категорії А, значить вищих було 21, урядовців кат. Б — 116. Чи є інспектори — свідок не знає. Коли йде про відтинок міністерства, свідок знає, що учителів є яких 4.700.

На запит, чи на Волині істнує державна українська середня школа, свідок відповідає, що є одна українська гімназія з державними правами. Крім цього народніх утраквістичних шкіл з українською мовою як викладовим предметом є 236, українських шкіл з польською мовою, як викладовим предметом — 6, а українських шкіл 4. У Холмщині та на Поліссі релігію вчать у матірній мові.

Щодо кількости урядовців українців, що працюють у державних урядах і підприємствах, свідок вияснює, що може дати деякі дані за 1934 рік, а саме: у центральній владі і віддалених урядах працювало 1.407, в державних підприємствах 7.348, учителів 4.707, у ресорті справедливости 270, разом 13.732 українців.

ВІДХИЛЕНІ ПИТАННЯ ОБОРОНЦІВ І ЗАЯВА ПРОКУРАТОРА.

Низку питань оборонців предсідник відхилив, а трибунал затвердив постанову предсідника. Прок. Желенський склав довшу заяву, що цей процес не має політичного характеру і тому прокуратура трактує цю справу дуже вузько. Гостро виступив проти оборонців за ставлення свідкові Сухенекові питань, які мають політичний характер. Прокуратор заявив, що в суді нема місця на порушування політичних справ. Вкінці прокуратор просить, щоби трибунал взяв під увагу цю засаду при допущенні дальших питань оборонців.

ПОЛІТИКА МІН. ПЕРАЦЬКОГО НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Зчерги низку питань поставив обор. д-р Л. Ганкевич у справі становища мін. Перацького до Лемківщини. Свідок вияснює, що на думку міністра назва є власною справою дотичного населення. Міністер уживав назви „русин”, але не боявся теж ужити слова „українець”. Міністер стояв на становищі, що є українець і русин. З цього виходить його становище до Лемківщини. Само населення називається „лемками”. До господарських і культурних справ на Лемківщині міністер ставився так, як до кожної іншої меншини у державі.

МІН. ПЕРАЦЬКИЙ І МОСКВОФІЛЬСТВО.

На питання як ставився мін. Перацький до москвофільства вияснює, що міністер зустрінувся з „руською” справою у Новому Санчі. Від повстання Польщі не може бути балачки про москвофільство, лише про „руську” справу. Становище міністра до цієї справи свідок уже обговорив.

Опісля обор. Шлапак поставив низку питань. Свідок згадав, що держава дає субвенцію „Сільському Господареві” і приходить з фінансовою допомогою „Просвіті”. Відповідаючи обор. д-рові Л. Ганкевичеві свідок вияснює, що українські батьки не впливають на молодь і тому приходить до трагедії, коли сина або доньку визначного діяча втягають до акції, проти якої виступають батьки.

ВНЕСКИ ПРОКУРАТОРА.

У вівторок пополудні знавець української мови Ярославський склав опінію у справі згідности записок про характеризацію, які забрала поліція між річами підс. Лебедя у помешканні його батька у Стрілиськах Нових з підручником про характеризацію, який склала оборона.

Прок. Желенський спротивився допущенню внеску оборонців про долучення до актів справи мапи української держави, яка появилася накладом Фрайтаґа, бо вона не обіймає земель над Сяном, тільки землі на сході. Суд рішив не долучувати цієї мапи до актів справи.

Опісля на внесок оборони суд відчитав зізнання св. **Дмитра Грицая**, які він склав у городськім суді у Березі Картуській. Св. Грицай був управителем Академічного Дому у Львові. Не знає, коли підс. Бандера спровадився до Академічного Дому, зате знає, що Бандера мешкав там до свого арештування, себто до 14. червня 1934 р. Чи в тому часі Бандера виїздив зі Львова, свідок не може устійнити. Не може теж нічого сказати про спосіб його життя.

РІШЕННЯ ТРИБУНАЛУ.

Предсідник оголосив, що трибунал рішив долучити до актів справи низку документів, а саме: документи про зброю, муніцію, матеріяли, ляборторійне та піротехнічне приладдя, кореспонденцію, друки, оцінки знавців, експертизи і низку матеріялів, які забрала поліція у підсудних та в осіб, підозрілих у діяльности в ОУН підчас ревізій. Рішив теж долучити до актів справи текст промови мін. Перацького, яку він виголосив у соймі і в буджетовій комісії в січні 1932 р., документи з т. зв. архіву Сеника, між іншим фотографії, тексти цього архіву, відписи стежних листів, які розіслано за Коновальцем, Яримом і т. д. За згодою прокуратора та оборонців трибунал признає ті документи за відчитані. Зчерги предсідник каже, що підс. Карпинець і його обор. Шлапак надіслали прохання, щоби суд переслухав як свідка професора хемії з Кракова Дзевонського.

ДАЛЬШІ ВНЕСКИ ПРОКУРАТОРА.

Прок. Желенський складає судові низку документів з проханням долучити їх до актів справи, а саме: числа з 11. і 12. вересня 1931 р. швайцарського щоденника „Ля Свіс”. У першім з тих чисел є вістка, що „І. К. Ц.” у звязку з убивством пос. Голувка оголосив документи про джерела доходів УВО. В другім є заява Коновальця, що він не є вже начальним командантом УВО. Далі долучує теж пресовий бюлетин ОУН чи пак УВО з Женеви з 1931 р. зі заявою, що ОУН черпає грошеві засоби від еміграції в Америці та в Европі. Наклепи ворогів про інші джерела доходів ОУН є фальшиві. Той сам бюлетин каже, що саботажна акція була звернена проти поляків і мала на меті протиставитись польонізації земель Західної України. Акція ОУН зверталась виключно проти обєктів, ніколи проти людського життя і здоровля. Далі прок. Желенський склав посвідку яґайлонського університету, що підс. Карпинець не складав іспитів, підс. Климишин один раз з недостаточним поступом. Склавши кілька документів, які не мають надто великого значіння, прокуратор предложив три письма міністерства внутрішніх і закордонних справ у справі подорожі Романа Сушка під прізвищем Ніколяса Мельничука до Канади в 1932 р. У цих письмах подається причини і подробиці подорожі, фотографію Сушка, яка є відбиткою фотографії з пашпорту, що його виставило міністерство закордонних справ у Ковні. На фотографії видне теж частина відтиску печатки литовського міністерства внутрішніх справ. Фотографію видала американська влада польському урядові. Крім того прокуратор складає дві інші фотографії Сушка: одну від слідчого уряду у Львові, другу від ґенерального штабу з литовським автентичним підписом. Акт обвинувачення і документи Сеника стверджують, що Сушко виїхав до Америки як урядовець литовського міністерства внутрішніх справ. Долучує теж письмо міністерства внутрішніх справ, що литовський пашпорт Ніколяса Мельничука мав число 2137, видали його в Ковні 30. листопала 1931 р. і американський консулят у Ковні дав візу. Ці документи склав прокуратор з тією метою, щоб доказати, що інші дані, які находяться в актах Сеника є правдиві. Прокуратор склав теж дві телеграми П. А. Т. Одна з них подає заяву офіційної литовської агенції „Ельта” зі запереченням, начеби колинебудь литовський уряд підпомагав терористичну українську військову організацію. Друга телеграма подавала інтервю колишнього литовського міністра закордонних справ Д. Завнюса з кореспондентом щоденника російських емігрантів „Севодня” у Ризі. Далі прокуратор предложив число польського часопису з 7. грудня ц. р. „Нови Сьвят”, який виходить у Ню Йорку. Цей часопис передрукував статтю з українського американського щоденника „Свобода” з гострою критикою чехословацької влади за те, що вона видала документи польській владі. Передає теж два документи: один у звязку з процесом у Кракові у 1927 р. проти Піпчинської та інших членів УВО за шпигунську діяльність на шкоду Польщі. В цьому документі слідчий суддя ствердив, що підсудні зізнавали й давали тоді вияснення по польськи. Другий документ це лист прокуратора львівського апеляційного суду з повідомленням, що у справі згадки в актах Сеника про виплату 500 зол. для присяглих суддів ведеться окреме слідство.

Предсідник перервав розправу на 15 хвилин, щоби оборонці могли переглянути документи, що їх зголосив прокуратор.

СПРОТИВ ОБОРОНЦІВ І ВІДМОВНЕ РІШЕННЯ ТРИБУНАЛУ.

По перерві обор. д-р Горбовий в імени оборони спротивився допущенню доказів зі швайцарських часописів. Зате поставив внесок переслухати згаданих там осіб при збереженні постанов міжнародного права. Оборонець вносить переслухати міністра закордонних справ Німеччини і міністра райхсвери на обставину, чи УВО користало з фінансової допомоги Німеччини. Внесок відчитати статтю Коновальця є на думку оборонця недоцільний, бо як це зізнали свідки, в 1931 р. вже не істнувало УВО, лише ОУН. Отже Коновалець не говорив неправду кажучи в 1931 р., що не є командантом УВО. У справі Сушка оборонець не висловлюється. Противиться теж, щоби суд відчитав письмо воєвідської команди у Львові, яке стверджує, що підсудні знають польську мову. Далі вносить, щоби трибунал переслухав Піпчинську, чи вона зізнавала по українськи чи по польськи. Погоджується, щоби суд відчитав комунікат „Ельти”, але противиться відчитанню інтервю Завнюса зі „Севодня”.

Прок. Желенський підкреслює, що справді високопоставлені особи, про які згадав оборонець, могли би дати вияснення, але цей внесок оборонця називає демонстраційним. Інші спротиви вважає необоснованими. Обор. д-р О. Павенцький вносить, щоб на випадок допущення доказу з письма яґайлонського університету, що Климишин склав тільки один іспит, суд зажадав від фільольоґічного виділу університету доказів, що підс. Климишин здав кілька іспитів. Крім того оборонець просить ствердити, що засуджений у Чорткові Климишин не є тотожний з підсудним. Прок. Желенський зрікся доказу з письма ректорату яґайлонського університету. Прок. Рудніцький поставив внесок, щоби суд зажадав з міністерства внутрішніх справ відписів приказів ОУН ч. 1 і 2. По нараді предсідник оголосив постанову про долучення документів до актів справи, які вніс прокуратор, крім письма яґайлонського університету. Відкинув теж внесок оборони про пере-

слухання свідків, які мешкають закордоном. Обор. д-р Горбовий зрікається, щоб не відчитувано тих документів, крім комунікату „Ельти", який просить відчитати. Цей документ відчитано.

ДОКУМЕНТИ ПРО СТАН УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА І ПРОСВІТНЬОГО РУХУ.

Опісля обор. д-р Горбовий вносить допустити доказ з низки документів, які ілюструють стан шкільництва у Східній Галичині та публікацію статистичного уряду п. н. „Малий статистичний річник за 1934/35 р.". На ті самі обставини вносить переслухати як свідків: проф. Івана Галущинського, голову „Рідної Школи" і посла В. Кузьмовича. Наводить числа, які потвердять згадані свідки, якщо йде про число українських шкіл. Прок. Желенський спротивився кажучи, що цей внесок має на меті перепачкувати політичну заяву.

Далі обор. д-р Горбовий вносить, щоби суд переслухав як свідка голову Т-ва „Просвіта" Івана Брика і подає обставини, які ствердив цей свідок. Одначе предсідник відобрав оборонцеві голос.

Обор. Шлапак підтримує свій внесок, щоби трибунал переслухав як знавця проф. К. Дзевонського. Далі вносить допустити доказ і відчитати низку книжок, якими спеціяльно цікавився підс. Карпинець. Деякі з них мають звязок з карткою, яку знайшли при ревізії у підсудного. Далі оборонець вносить відчитати зізнання свідків: Марії та Рудольфа Клімешів, Рудольфа Крефля, Панасівної та низку писем підс. Карпинця до управи вязниці. Вкінці зізнання знавця Фалка, який досліджував гумові частини, які найдено у підс. Карпинця. Предсідник звертає увагу, що внесок про переслухання проф. Дзевоньського підписав підс. Карпинець по українськи і тому не може признати цього внеску за заяву підсудного.

Обор. д-р Павенцький піддержує внесок про переслухання проф. Дзевоньського та одного документу з т. зв. архіву Сеника. Предсідник стверджує, що цей документ вже залучений за згодою оборони до актів справи. Обор. Шлапак заявляє, що мусіло зайти якесь непорозуміння, бо оборона згодилася признати за відчитані документи, які склав прокуратор. Предсідник стверджує, що звертався окремо до оборони в справі документів, признаних за відчитані, які сам вичислив, зокрема у справі документів, які склав прокуратор.

ЯК ДІСТАВСЯ Т. ЗВ. АРХІВ СЕНИКА ДО РУК ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ? ВНЕСОК ПЕРЕСЛУХАТИ ЯК СВІДКІВ МІН. БЕНЕША І МІН. КРАМАРЖА.

Обор. д-р Павенцький ставить внесок, щоб суд зажадав усіх оригіналів 543 документів, які головний штаб доручив слідчому судді Вітунському.

Обор. д-р Горбовий складає заяву, що противиться допущенню доказу з т. зв. архіву Сеника, бо невідомо, як дістався до рук чехословацької влади, опісля до рук польської влади. На думку оборонця існує підстава твердити, що цей архів є фальсифікатом. Тому оборонець ставить внесок допустити доказ зі свідка мін. Бенеша і мін. Крамаржа на ствердження обставин, що цей архів є фальсифікатом і що ніколи його чехословацька влада не видала польському урядові.

Прок. Желенський противиться внескові оборони в справі покликання знавця Дзевонського, піддержує внесок у справі допущення доказу з оцінки знавців Фалка і Кобоса. Згадуючи про спротив обор. д-ра Горбового щодо документів Сеника, прокуратор заявляє, що справа долучення до доказів цих документів вже вирішена. З другого боку — каже прокуратор — я був би за тим, щоби оборона могла оглянути фотографії і оригінали документів. Нехай оборона там шукає потвердження, що неслушне є її твердження і нехай найде потвердження автентичности, я не сумніваюся, що автентичність признає бодай у дусі. Там може навіть натрапити на несподіванки і на відомий собі характер письма. Щодо покликання двох чехословацьких міністрів на ствердження, що документи ці не могли найтися в польських руках, то поминаючи вже неможливість переслухати їх на негативні обставини, вважаю, що не можна питати таких достойних осіб на таку обставину, бо якщо є щось у нас і перед нами, то ніякий свідок не може сказати, що цього нема.

Обор. д-р Горбовий заявляє, що покликав чехословацьких міністрів на обставину, що архів цей є фальсифікатом, отже на позитивну обставину.

Предсідник: На якій основі запевняєте, що документи ці не є автентичні?

Обор. д-р Горбовий: Бо нема протилежного доказу.

Предсідник: Алеж є свідки.

Обор. д-р Горбовий: Я покликую свідків на протилежну тезу.

ЗАЯВА ПРОКУРАТОРА ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ОБОРОНЦЯ ДО КАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТИ

Прок. Желенський: Ця заява оборонця каже щось нового, а саме, що документи не вийшли з Ч. С. Р., хоч бачив їх тут, закидає, що це фальсифікати, сфальшовані поляками, чи хочби у присутности поляків. За цю клевету потягну оборонця до карної відповідальности. Прошу суду переслати цю заяву обор. д-ра Горбового до прокуратури, бо носить вона прикмети проступку

НИЗКА ВНЕСКІВ ОБОР. Д-РА Л. ГАНКЕВИЧА.

Обор. д-р Ганкевич просить допустити доказ з переслухання мін. Бенеша і мін. справедливости Крамаржа на обставину, коли чеська поліція перевела ревізію у Сеника і що тоді у нього найдено. Далі ставить внесок, щоб залучити з прокуратури львівського суду акт справи про вбивство Михайла Будзіцького, щоб ствердити, що ОУН зі справою цього вбивства не мала нічого спільного. Ставить внесок, щоб покликати д-ра Дашкевича на обставину, що „Луг" брав активну участь у всіх пожежах без огляду на національність тих, яких майно горіло.

В імені підс. Гнатківської ставить внесок покликати кількох свідків, які мають ствердити, що Гнатківська стрічалася з ОУН. В імені підс. Рака обор. д-р Ганкевич просить залучити кореспонденцію цього підсудного з родиною на обставину, що неправдою є, немовби він брав участь в організаційному житті ОУН. під псевдонімом „Мортка". В імені підс. Лебедя вносить переслухати низку свідків з Варшави та Кусьпіся і Дочинського на обставину, що підчас нападу в Городку Лебедь був уже за кордоном. В імені всіх оборонців і підсудних обор. д-р Ганкевич просить допустити доказ з ряду свідків, між іншим д-ра Костя Левицького, д-ра Федака, д-ра Біляка і варшавського адвоката Карніоля та інших. Вкінці ставить внесок перечитати кілька сторінок з твору „Пшедвйосне". Мотивуючи свої останні внески обор. д-р Ганкевич заявляє, що йде йому про висвітлення справедливого поведення поліції з підсудними. Дальше ставить внесок покликати як свідків Л. Васілевського, К. Пужака і В. Мудрого та відчитати промову віцемаршала Мудрого з 6. грудня ц. р. на обставину, що український нарід у всіх своїх політичних партіях змагає до своєї державности.

Прок. Рудніцький виголосив довшу заяву проти внесків оборонців. По нараді трибунал відкинув внески оборонців.

КАРА 200 ЗОЛ. НА ОБОР. Д-РА ГОРБОВОГО.

Крім того суд засудив обор. д-ра Горбового на 200 зол. грівни за вислови й твердження при зголошуванню внеску у справі покликання свідків щодо архіву Сеника та інших.

Після того предсідник перервав розправу до дня 27. грудня ц. р. 10 год. рано. Тоді промовлятимуть уже прокуратори.

Амнестійний законопроєкт у сенатській комісі.

Сенатська правнича комісія радила вчора над амнестійним законопроєктом, що його ухвалив сойм у вівторок.

Реферував закон колишній міністер справедливости проф. Маковський. В дискусії говорив між ін. представник Української Парл. Репрезентації *сен. д-р Антін Горбачевський*, що домагався, щоб поважно поширити рями амнестії для політичних вязнів, засуджених на більш як 10 ровів вязниці.

Говорив також голова людовців у давньому соймі теперішній сенатор Руг, який твердив, що на його думку така амнестія не злагідить гостроти політичної боротьби. Вважає також, що присуд у берестейській справі був великою помилкою та що історія цього присуду не затвердить. Під кінець зголосив поправки, щоб амнестію поширили на б. берестейських вязнів — політ. еміґрантів.

Париські пропозиції на столі нарад Л. Н.

ЖЕНЕВА, 18. 12. ПАТ. На денному порядку нинішнього пополудневого засідання Ради Ліґи є справа анґлійсько-французьких пропозицій. Передбачують, що премієр Ляваль і міністер Іден виголосять експозе. Подрібної дискусії нині мабуть не буде.

В кулюарах Ліґи оцінюють ситуацію як дуже скомпліковану й неясну. Здогадуються, що Анґлія не дуже рішуче боронитиме проекту. Менші держави, головно скандинавські, будуть у гострій опозиції до проекту.

Кружляють поголоски, що абісинська делеґація склала нині передполуднем відповідь Абісинії на париські мирові пропозиції, що недвозначно відкидає, коли не щодо форми, то в кожному випадку щодо змісту французько-анґлійський проект.

Загадочне те, що на сесію не приїхав ні Літвінов ні Тітулеску.

З орґанізаційного руху.

Повітова нарада в Золочеві.

Дня 9. грудня ц. р. відбулася в Золочеві заходом Повітового Народнього Комітету УНДО повітова нарада. У нараді взяло участь 215 представників таких місцевостей: Золочів, Заріче, Фільварки, Зазулі, Єлиховичі, Вороняки, Княже, Бонишин, Хильчичі, Почапи, Белзець, Скваряви, Вільшаниця, Ляцьке Велике, Ляцьке Мале, Ясенівці, Струтин, Белзів, Сновичі, Ремезівці, Риків, Підлипці, Тростянець, Сасів, Підгірці, Верхобуж, Колтів, Кругів, Хмелева, Плугів, Ушня, Жуличі, Перепельники, Побіч, Утішків, Білий Камінь, Бужок, Рожнів, Хватів, Підлисе. Нарадою проводив о. д-р *С. Юрик*, секретарював м-р *Роман Олесницький*. Про теперішнє положення і праці Української Парляментарної Репрезентації зложив звідомлення посол *В. Кузьмович*. Реферат про потреби повіту виголосив адв. *д-р Ваньо*, що представив причини теперішньої господарської скрути й подав постуляти українського населення, спеціяльно населення золочівського повіту. Після рефератів відбулась дуже оживлена дискусія, в якій забирало голос кільканадцять промовців. Промовці жалувались на шикани адміністрації, домагаючись від Парляментарної Репрезентації цілої низки інтервенцій та ухвалили ось-які резолюції:

Зібрані в Золочеві на Повітовій Нараді дня 9. XII. 1935. р. представники 40 громад золочівського повіту домагаються:

1) У увазі на те, що самоуправний закон у практиці не оправдався та особливо не оправдалась інституція збірних волосних громад, яка показалася непотрібною і тільки обтяжує громадянство, зібрані домагаються переміни самоуправного закону в тому напрямі, щоб збірні громади скасовано й заведено устрій сільських громад, як повноправних одиниць самоуправи. У звязку з тим, що останні самоуправні вибори переведено на терені золочівського повіту крайньо неоправедливо, зібрані домагаються уневажнення тих виборів і переведення нових на засаді справедливости.

2) Зібрані домагаються, щоб уряд скріпив кредитові установи і тимсамим рільничий стан дешевими кредитами та в той спосіб оживив і поправив господарське положення українського населення.

3) Домагаються мораторії для давніщих зобовязань не лиш для рільництва, але й для всіх станів. Домагаються, щоб максимальні відсотки не перевищали 4 прц. річно.

4) Протестують проти неоправданого накладання деякими місцевими адміністраційними чинниками всяких адміністраційних кар і наказів.

5) Домагаються, щоб поліційна і судова влада звернула пильнішу увагу на появу злодійства і волокитства.

6) Доручають проведення цих постулятів, а також побажань, висловлених у дискусії, послові Кузьмовичеві й Українській Парляментарній Репрезентації.

7) Висловлюють повне довіря для УПР і для проводу УНДО за їх дотеперішню політичну діяльність та апробують її.

8) Зібрані висказуються за якнайтіснішим контактом політичного Проводу з народніми українськими масами.

Чому домагаємось амнестії і якої?!

Промова пос. д-ра Степана Витвицького, виголошена на пленарному засіданні сойму дня 17. грудня 1935 р. при дебаті над проектом амнестійного закону.

Високий Сойме!

Із зголошених мною внесків на правничій комісії обговорю тільки головні, себто ті, які торкаються 4. ст. проекту амнестійного закону. Мої внески змагають до того, щоб амнестією обходити всі категорії політичних вязнів. А саме, предложений законопроект амнестії має щодо цього одно істотне обмеження: він установляє найвищу границю амнестії до кари 10-літньої вязниці, поза яку не виходить. Через те політичні вязні, засуджені на кару вищу ніж 10-літня вязниця, мали би бути вилучені від амнестії.

ЗМІСТ УКРАЇНСЬКИХ ПОПРАВОК.

У мому першому внеску я цю справу ставлю аналогічно, як вона виглядала в амнестії з 14. липня 1928 р., — значить вношу, щоб даровано зовсім кару 3-х літ вязниці, щоб усі кари речинцевої вязниці повище тої міри зменшено до половини, щоб кару досмертної вязниці зменшено до літ 10, а кару смерти замінено на 15 літ вязниці. Зазначую, що щодо кари смерти комісійний внесок предкладає, щоб її замінити на досмертну вязницю, а я вношу, щоб її замінити на 15 літ вязниці.

Якщо цей внесок не дістав би більшости, то пропоную, щоб відповідно до постанов законопроекту даровано кари вязниці до літ 3-х, зменшено до половини кари понад літ 3 до 10, зменшено на 1/3 частину кари понад літ 10, досмертну вязницю обмежено до літ 15, а кару смерти замінено на кару 15-літньої вязниці.

Заки умотивую спеціяльно ці поправки, бажаю присвятити кілька слів засадничій структурі цього амнестійного проекту. Розглядаючи цей проект, маємо враження, що стоїмо радше перед актом фіскального або адміністраційного характеру, ніж перед актом великої політичної ваги. Характеристичним для оцінки цього проєкту є вислів, який упав у часі нарад правничої комісії, а саме, що ця амнестія є свого роду конечним лихом. Бо стоїмо — говориться — перед явищем, що збільшилось непомірно число проступників, так, що вони не можуть діждатись відбути намірену їм кару, а вязниці переповнені.

СТРОГІСТЬ КАРНОГО ЗАКОНУ.

Не вважаю за вказане вдаватися на цьому місці у подрібну аналізу тих причин, з яких постає той зріст злочинности, як також той надмір невиконаних кар. Однак годі заперечити, — хоч як воно видається парадоксальним, — що це явище має своє джерело подекуди також у самому карному законі щодо засади висоти кар. Безперечно, що новий карний кодекс під цим оглядом виказує деякі визначні прикмети, наскільки діло йде напр. про всестороннє трактування підсудного і мотивів його вчинку, а проте одночасно виказує і другу, відємну сторінку, встановляючи дуже високі виміри кар. І так найнижчий вимір кари вязниці — це 6 місяців, а кари арешту від 7 днів до 5 літ. Позатим ці виміри щодо поодиноких провин надто високі. З того вислід такий, що вже засуджені проступники мусять надто довго перебувати у вязниці і — що гірше — ті високі виміри впливають на моральний комплекс людини цілком навпаки, ніж цього бажає собі законодавець. Бо надто високі кари, передбачені у законі, та судові присуди, які спираються на тому законі, спричинюють своєрідну байдужність і депресію у людини та вбивають в її душі всякі благородні елементи й пошану перед самим собою. Такий психічний стан не може чейже причинитись до зменшення злочинности.

Отже говориться і пишеться про те, що коли не можна у вязницях помістити вже цієї скількости засуджених на кару вязниці, то треба — очевидно — зарадити цьому амнестією. Бо немає де помістити тої цілої лави засудженців, що чекають, щоб відбути свою кару, а до того їх утримання і звязана з цим адміністрація вязниць за дорого коштує державний скарб.

ВАРТІСТЬ АМНЕСТІЇ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Не твердижу, що така є виключна рація предложеного амнестійного закону. Однак коли амнестія має дійсно стати політичним актом належної ваги, то вона мусить бути повна й основна, себто мусить охоплювати всі категорії засуджених і всі наложені на них кари. Це торкається головно політичних вязнів. Маю на думці політичних вязнів української національности, засуджених за приналежність до нелегальних політичних організацій і за вчинки, що випливають з тої приналежности, за які відповідає українська молодь своїми дуже високими карами.

Хочу найперше звернути увагу на переможний вплив середовища, в якому доконуються такі вчинки і в якому слідує реакція покликаних до того органів влади. Там, на місці, ті справи відчувають і трактують багато гарячіше, ніж напр. тут. Отже тому невідхильному впливові, може деколи й несвідомо, підлягають з малими винятками ті, які з титулу своєї влади реагують на них, а та реакція у тих випадках не є вільна від чуттєвої закраски. У тому стані річей бувають складені акти обвинувачення, не все зовсім, у цілій повноті, обосновані, які спираються здебільша на т. зв. конфіденціональних відомостях. Присяжні судді, які заявляють про вину підсудних, належать виключно або у величезній більшості до польської національности, а до того серед них не все находяться люди з найвищим рівнем інтелігенції. Присуди, які виходять у таких відносинах, — як я вже мав честь згадати на засіданні комісії, — не є очевидно присудами богів, але присудами людей з усіми недостачами людської природи. Такі вчинки, які тут стрінулись би з карою 2- або 3-літньої вязниці, там бувають карані 6, 8, 10 чи навіть 14-літньою вязницею. Є випадки, в яких за саму тільки приналежність до нелегальної організації накладали кару 14-літньої вязниці. За посідання т. зв. видавництв, відозв, або націоналістичних брошур накладали на малолітніх підсудних кари 6- до 8-літньої вязниці. Отже чому ті, які у таких умовинах були засуджені на кару вязниці понад літ 10, мають бути вилучені від амнестії?!

Річ очевидна, що така система вимагає вирівнання тих нерівностей і направи, яку в даному випадку може перевести тільки амнестія. Амнестія є свого роду обрахунком совісти між державою і тими частинами громадянства чи ідейними напрямками, які стоять на крайньо-протилежній або ворожій позиції. Коли той обрахунок має бути повний та амнестійний акт успішний, то очевидно мусить він охопити всіх, які до даної частини належать.

ІДЕЙНІ МОТИВИ ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТУПКУ

До тих актів нелегальної політичної боротьби ми вже і в цій Високій Палаті і поза нею не раз займали негативне становище. Мало того, ми зовсім рішуче з цієї трибуни і поза нею неодноразово заявляли, що ті акти рішуче осуджуємо та вважаємо їх катастрофально шкідливими для справи українського народу. А проте признати мусимо, що це є акти, яких доконують молоді люди не для власного інтересу, а навпаки, з любови добра загального. Не вагаюся підкреслити, що це добро автори таких вчинків зле розуміють. Однак для кожного людського вчинку одиноким моментом, що визначує його істоту і його вартість, є змисл, у якому діє людина. А тим змислом є в нашому випадку безперечно ідея і то ідея для кожної людини і для кожного народу найдорожча і найвища. Тому теж всюди до вчинків політичного характеру підходять з іншою оцінкою, інакше їх судять та інакше до них приноровлюють усякі амнестійні акти. Тому теж підчас комісійної дискусії один із послів польської національности поставив внесок, щоб при визначенні кваліфікації політичних провин окреслити їх характер у той спосіб, що їх доконують з ідейних мотивів. Таких учинків ніколи ніхто не викорінить репресіями. Історія вчить нас, що репресії у цій сфері викликують просто протилежний наслідок, ніж той, який намірено.

32-ох ГАЛИЧАН ПОЗА АМНЕСТІЄЮ!

Представник уряду, виступаючи на засіданні правничої комісії проти моїх внесків, покликуючи
вався у своїй промові на два аргументи: пере-
дусім, що амнестування політичних вязнів до
літ 10 охопить майже всіх т. зв. політичних
проступників. Нині більш-менш те саме вияс-
нення впало з уст п. міністра справедливости.
Не знаю правді, у чому полягає різниця між
нами. Може бути, що між нами є деяке непоро-
зуміння, бо ось маю у руці поіменний список
усіх політичних вязнів-українців зі Східної
Галичини числом 32, яких засуджено очевидно
на кару вязниці вище літ 10. А ця ліста не охоп-
лює політичних вязнів з Волині та інших політичних вязнів. Це аргумент, на який мушу відповісти. І другий аргумент, про який згадав представник уряду, це те, що через звільнення з вязниць тих політичних вязнів, які засуджені на кару вище літ 10, повсталаб загроза для державної безпеки. Справді, дуже зле було би з тою безпекою, якщоб зменшення кари політичним вязням, засудженим на кару понад літ 10, мало тою безпекою захитати. Але для опрокинення цього аргументу представника уряду дозволю собі покликатись на слова, що їх підчас дискусії над амнестійним законом у 1928 р. висловив авторитет тої міри, що проф. Маковський. Більшу частину своєї промови присвятив тоді проф. Маковський політичній амнестії, підкреслюючи, що тодішній проект ставить політичні провини, як доконані з благородних мотивів, вище від кримінальних, та що істотний сенс амнестії доторкає тих самих учинків. І потім говорить проф. Маковський дослівно: „Ентузіязм життя, розвитку і росту переходить понад маленький характер розрахунків. Вирікаючись гніву і помсти, як негативних почувань, тим рішучіше забезпечуємо себе перед якиминебудь замахами проти себе".

Так мотивував проф. Маковський тодішній проект амнестії, яка охоплювала всі категорії політичних вязнів, коли ситуація була інша, ніж тепер. Бо ось польсько-українські відносини ввійшли з весною цього року в нову фазу розвитку. Прийшло розмірне вспокоєння і запанувала розмірна моральна атмосфера спокою, яку — бажаю це підкреслити — створило становище провідної політичної української партії, себто Українського Національно-Демократичного Обєднання, як також становище Української Парляментарної Репрезентації у польському парляменті. Отже якщо ця атмосфера має охопити загал українського громадянства, то в такому випадку законодавець повинен звернутися в ту сторону, де є найбільша пропасть і дістатись своїм словом до тої країни й до того берега, які під цю хвилину віддалені від нього найдальше.

ВИПУСТІТЬ НАШУ МОЛОДЬ З ВЯЗНИЦЬ!

Хочемо говорити зі собою щиро, без тіни
лукавства та гідно. Тому теж не затаюємо пе-
ред представниками польської сторони, що те
половинне становище амнестійного закону
супроти політичних вязнів може відємно від-
битись на настроях українського громадянства
Найперше амнестійний закон такого змісту бу-
де менше здібний зарадити вчинкам такої ка-
тегорії, ніж він повинен бути. А позатим чей-

же всі ті, про яких тут говорять та які проводять довгі роки й десятки літ по вязницях, або в них закінчують своє життя, це наша молодь, це кров з крови нашої, це цвіт народу і будучність народу. Це до того люди з таким моральним богатством, що в нормальних відносинах з них виросли би найкращі й передові громадяни. Нічого теж дивного, що при найглибшій політичній рації, яка каже нам протиставитись їх учинкам, кожний з нас тремтить кожним нервом свого єства, співчуваючи безмірній трагедії нашої молоді.

Отже кличемо до польської сторони: Отворіть перед тією молодю брами вязниці, своїм правлінням і своїми законами побудуйте для неї дім свободи, праці і спокою, в якому вона вспіє розвинути свої духові вартости, а тоді будете, панове, мати найсильніше заборолο ладу і безпеки! Нехай у цьому амнестійному законі проявиться бодай ваша добра воля щодо цього.

Думаю, що це мала на думці амнестія, видана дня 14 липня 1928 р., коли польсько-українські відносини далеко відбігали від стадії, у якій вони сьогодні. Тою амнестією охоплено всіх політичних вязнів та всі їх категорії без ніякого обмеження. Так було літ тому сім, коли — як ще раз з притиском підношу — взаємні відносини народів польського та українського представлялися трохи інакше, ніж тепер. А тепер не повинно бути гірше, але ліпше. Тому прошу Високу Палату прийняти мої внесення.

Нова цікава установа у Львові.

Відкриття фонографічного сезону ф-ми „Телефункен".

Відома фабрика радіоапаратів та радіоприладдя „Телефункен", що пропагує тепер свої рекордові апарати „Амбасадор" з засягом на всі світові стації, запросила в неділю 15. ц. м. представників львівської преси на відкриття свого фонографічного сальону при Марійській площі ч. 9.

Приявні оглянули недавно змонтовану, першу у Львові фонографічну стацію згаданої фірми, що передовсім має за завдання затривалювати голоси осіб на грамофонових кружках механічним способом, при помочі мікрофону, відповідної студії та апаратури. Фонографія, доступна для загалу, в культурних краях не новина: люди бажають собі не тільки мати світлину дорогої особи, батьків, дітей, але й хочуть мати записаний її голос, не кажучи вже про вартість цього голосу тоді, коли дорога особа далеко, чи коли вона по тому боці життя. Тепер зробити це не штука, тимбільше, коли є у Львові фірма, що виконає це як слід. Журналістам демонстрували м. і. такі зафіксовані у студії „Телефункен" голоси дитини й ріжних осіб. Не треба згадувати про те, як радо хотів би неодин з нас мати кружок зі своїм голосом з дитячих літ.

„Телефункен" заявила журналістам устами свого представника, що піде найдальше на руку тим хорам чи орхестрам, які бажають затривалити свої продукції на кружках і гадаємо, що кращі наші хори скористають з цього, бо й так українських кружків для грамофону дуже мало.

Крім цього приявні оглянули та випробували в сальоні ряд найновіших апаратів „Телефункен", справжніх атракцій та „останніх слів" будови радіоапаратів. (к)

НОВИНКИ.

— **Видавництво „Хортиця" у Львові цим просить Вш. відборців повісти А. Чайковського:** „Полковник Кричевський" вирівняти належитість 1.90 зол. за книжку і 10 гр. за висилку приналежу. Конто ПКО у Львові ч. 503.110. 2—2

— **Засідання Фільольоґічної Секції** Наук. Т-ва ім. Шевченка відбудеться в суботу 21. XII. в год. 1/26 ввечір. На порядку деннім: 1. Др І. Свєнціцький: Дипльоматична будова заповіту Ярослава Мудрого 1054. р. й Теодосія Печерського 1074. р.; 2 Біжучі справи.

— **Богословське Наукове Товариство** у Львові має свої чергові Загальні Збори в понеділок 23 ц. м. в год. 16 в залі Духовної Академії (вул. Коперника 36).

— **Черговий виклад у Т-ві „Зоря" у Львові** під наголовком: „Життя давно минулих днів землі" (зі світлинами) виголосить проф. д'р Глушкевич у неділю 22. ц. м. в год. 12 вполудне в салі Т-ва при вул. Вірменській ч. 25. Того самого дня в год. 6 веч. у кімнатах Т-ва відбудеться „Гостина св. Миколая" та роздача дарунків. Всіх членів і прихильників Т-ва запрошує Виділ. Дарунки складати тогож дня від год. 10. до 6. веч. до рук дижурного.

— **З Українського Лікарського Товариства.** В пятницю 20. XII. в год. 19-ій відбудеться у домівці Товариства при вул. Підвалля 7/I. відчит д-ра Кобизької: Епідеміольоґічна та клінічна студія черевного тифу, та реферат П. Радника Гриця: Дещо про подагру.

— **„Світогляд і мистецтво".** На таку тему буде викладати д'р В. Залозецький у неділю 22 ц. м. в салі „Народнього Дому" у Станиславові (вул. Голуховського 22). Початок в год. 18. Виклад буде ілюстрований світлинами.

— **Учениці і ученики II. б. кл.** української державної головної гімназії у Львові, замість миколаївського дарунку ВП. професорові С. Кулачковському жертвують 7 зол. на „Рідну Школу".

— **Почта урядує в неділю 22. грудня.** На основі розпорядку м-ства почт і телеграфів чинні будуть усі почтові уряди й агенції в неділю 22. грудня 1935 в усіх відділах надавчої служби від год. 9—12. Розпорядок цей видали, щоб уможливити публиці користування почтою перед святами.

— **У справі жертв для політичних вязнів.** На поклик о. д-ра Кладочного зголосилося більше жертводавців, та деякі з них заявили, що вевигідно їм складати пожертви в мене в канцелярії, бо не завсіди можуть мене застати; моя канцелярія не є в середині міста. Тому подаю до відома, що в кожній нашій фінансовій інституції маю своє конто, на яке кожний жертводавець може складати пожертви в грошах. Пожертви в одежі, книжках і т. п. можна складати в моїй бібліотеці при вул. Руській ч. 3/II. п., яка відчинена від год. 9-ої до 14-ої. Крім того на бажання жертводавців можу присилати до дому мого помічника п. Арсенича, який уповажнений в моїм заступстві відбирати пожертви. Д-р Степан Федак.

— **„Запорожець за Дунаєм" у Тернополі.** У рецензії д-ра Степана Б...а в „Ділі" ч. 337 з 17. ц. м. про виставу комічної опери С. Артемовського поминено через неувагу згадку, що у цій опері хорові продукції виконав разом з артистами мішаний хор „Тернопільського Бояна" з повним успіхом та що в орхестрі брали участь теж елеви місцевої філії Музичного Інституту ім. Лисенка.

— **Приятелі Гуцульщини.** Минулої неділі відбувся у Львові зізд делегатів відділів „Товариства плекання Гуцульщини". Попереднього дня в геольоґічному інституті львівського університету були збори членів „Кола наукового", на якому проф. Свідерський склав звіт з наукових праць на Гуцульщині та вибрано комісію для гуцульського музею в Жабю. На зізді „Приятелів Гуцульщини" зясовано заходи т-ва за піднесення господарки реґіоналізму, туристики на Гуцульщині, справу будови гуцульського музею в Жабю і т. п. В дискусії порушено справу залізничої комунікації Варшави з Гуцульщиною та комунікаційних удогіднень на місці. Вибрано головну раду та управу, яка має намітити програму дальшої діяльности т-ва. Слід ствердити, що членами т-ва є переважно високі державні достойники, міністри, воєводи, генерали, сенатори і т. п. Головою т-ва став міністер Гурецький.

— **Зміна почтової аґенції.** Почтову аґенцію в Базарі пов. Чортків звинуть з кінцем ц. р., і громади, які вона обслугувала, приділять до почтової аґенції в Павшівці.

— **Припинення екзекуцій в часі свят.** Скарбова влада видала розпорядок, щоб у святочному часі від 23 до 27 грудня припинити податкові екзекуції. Надіємось, що подібний розпорядок буде обовязувати в часі Різдвяних свят греко-католицького обряду.

— **75-ліття „Народніх Лістів".** Великий чеський щоденник „Народні Лісти", тепер орган Народнього Обєднання, скінчив 75-ий рік свого існування. Перше число цього часопису появилось 1. січня 1861 р. і з того часу чеська політика, виразно панславістична і протинімецька, одержала тривку опору об орган, яким кермували такі чеські політики як Юлій Ґреґр, Альфс Рашін і Карло Крамарж. Цей останній надавав „Народнім Лістам" характеру москвофільського. Головним редактором є тепер посол Войтіх Голячек. З приводу цього ювилею число 343 „Народніх Лістів" з 15 ц. м. вийшло на поверх сто сторінках друку.

— **Присуд на членів КПЗУ.** Окружний суд у Луцьку розглядав справу кільканадцятьох обвинувачених за належання до КПЗУ і вбивство на політичному підкладі. Справа викликала велике заінтересування, бо прокуратор Бартко домагався кари смерти для тих, що виконали партійний суд. Запав присуд, яким Миколу Павлюка і Павла Марцинюка за виконання партійного присуду на особі якогось Собовича із села Оджджар засуджено на досмертну вязницю. Тринадцятьох співобвинувачених засуджено по два роки вязниці з позбавленням прав на 6 літ.

— **Важка криза,** яку переживає все господарське життя в Польщі, зазначилася великими банкроцтвами також у Любліні. Недавно оголосила банкроцтво фабрика літаків Пляґе-Лясьkевич, а в останніх днях та сама доля постигла акційну спілку М. Вольського, що веле велику фабрику рільничих знарядів і машин. З недостачі запотребування і замовлень на того роду фабрикати, управа цих промислових заведень виповіла працю кількасот робітникам і замкнула фабрику. Новий доказ, що для піддержання промислу треба наперед піднести хліборобство, зміцнюючи його купну силу.

— **Комуністична діячка перед судом.** Окружний суд у Луцьку засудив на 8 літ вязниці Надію Возьнюк, що була вже карана за комунізм 4-літньою вязницею. Відсидівши кару, вона не занехала комуністичної діяльности і була звязковою між центральним комітетом КПЗУ і поодинокими окружними комітетами партії.

— **Затверджений присуд.** Апеляційний суд у Львові затвердив присуд самбірського окружного суду, який засудив б. секретаря городського суду в Дрогобичі, Л. Кропивницького за спроневірення 54 тисяч зол. на 4 роки вязниці.

— **Невже душогуб?** У звязку з вбивством Катерини Веселої в мешканні каменичного доворця Фельштинського при вул. Замойського у Львові арештовано безробітного муляря Богдана Федака, хоча нема безпосередніх доказів його вини. Ствердженο тільки, що він часто заходив до Фельштинського і довідавшись, що він має гроші, обіцяв йому вишукати за винагородою кращу посаду. У випадках, коли застав саму Катерину в мешканні, старався ріжними способами виманити її з дому. Федак був кілька разів караний за участь у крадіжах і дезерцію з війська.

— **Загадочна подія.** В Татрах біля Закопаного знайшли молодого чоловіка, постріленого в околицю серця. Мав на собі тільки сорочку та штани і казав, що його ранили й ограбили опришки. Показалося, що це підхорунжий із Кракова та що він сам пробував відобрати собі життя, кинувши наперед решту одягу у пропасть. Його відставили в тяжкому стані до краківського шпиталю.

— **Краєва хроніка.** В лісі у Бірках Домінїканських коло Львова знайшли у вівторок замерзле тіло невідомого 35-літнього мужчини, прізвище якого не вдалось устійнити бо не знайдено жадних документів. Влада веде слідство. — У Станиславові попереймала собі жили на руках 21-літня Регіна Вундерліхтівна. Її відвезли до шпиталю. Причиною намаганого самогубства було нещасливе кохання.

— **Велика залізнича катастрофа** склалася на стації Кшешовіце за Краковом. Вчора коло пів до 6 год. досвіта на стацію в'їхав поспішний товаровий поїзд, що не мав тут зупинятись, тільки їхати просто до Тшебіні. Але що він спізнився на більше як годину, то його мусів випередити особовий потяг, що їхав з Кракова до Катовиць, наслідком чого товаровий потяг рішено задержати у Кшешовіцах і спрямувати тимчасом на бічний шлях. Одначе машиніст товарового потягу не добачив семафорів і дальше поїхав крізь стацію зі звичайною швидкістю. Колиж зміркував, що находиться на бічному шляху, було вже за пізно здержати потяг, який з цілою силою вдарив на кінцеву земляну запору. Машина знесла земляний насип і скотилася до потока, що пливе попри стацію. В одну мить повстала з великим гуком гора вагонів, що накопичились одні на другі, розбиваючись на купу дощок і заліззя. А що вагони за машиною були завантажені худобою, переважно телятами і безрогами, то нараз счинився страшний рев і квік звірят, на які звалилися вагони з деревом. Багато звірят згинуло на місці, а ще більше було тяжко ранених. Пізніше продано їх на мясо. Не обійшлося теж без людських жертв. Згинув залізничий урядовець, що їхав амбулянсом, Ян Квятковський, а дві особи, між ними й машиніст, є тяжко ранені, дві легко. Керівник потягу вискочив завчасу і врятувався. Стація Кшешовіце славна залізничними катастрофами. Торік склалася тут катастрофа, одна з найбільших, які знає Польща.

— **Облава на Чепигу.** Румунська поліція на Буковині має знову заняття з голосним опришком Чепигою, що втік свого часу з косівського повіту на румунський бік. В останніх часах він знову дав про себе знати кількома грабіжницькими нападами, викликуючи переполох по селах. Недавно відбулася нарада румунської жандармерії з польською поліцією, щоби встановити спільний плян ділання в облаві на Чепигу. За його спіймання визначено нагороду в сумі 1000 зол.

— **Коли дбаємо за консумента. В тій ділянці кріза давно скінчилася.** Минає вже другий рік від часу, коли всі фабрики радієвих відбірників забули за крізу і працюють повною парою. Очевидно є це лише великі виробні себто фабричний промисл, першорядної продукції, що мають наукові лябораторії, які можуть випустити на ринок дешеві апарати, випробуваної якости. У цих умовинах домашній радієвий промисл мусів впасти, бо кожний знає, що не скількість лямпок в апараті, а ім'я виробні запоринок покупцеві добрий і тривалий відбірник. За півтора року Польща побільшила скількість своїх радіоабонентів на 50 проц. В тім часі багато абонентів, що мали детектори купили лямпові відбірники, інші виміняли апарати батерійні на відбірники зелектрифіковані. Але цей процес не скінчений. Щоби Польща могла дорівняти радіофонізації Німеччини повинна мати 3 мільйони радіоабонентів. Маємо їх ледви 450 тисяч, не зважаючи на інтенсивний зріст. Радієвий промисл розвивається незвичайно скоро. Фірми, що продукують апарати злі, падуть, але добрі розвиваються в спосіб оправді американський. Чи подумав би хто, що у Вильні, позбавленім промислу, радієва фабрика „Електріт" дійшла у своїм розвою до величезного числа 750 постійних працівників. Це доказ, що їх продукт у своїй якости першорядний і буде суперничати з закордонною продукцією. Тому вже нині не бачимо в краю закордонних відбірників, а хто шукає їх на краєвім ринку, напевно не знає високої якости краєвої продукції. Знавці радіофонії твердять, що скількість радіоабонентів зросла завдяки доброті краєвого відбірника.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Стріча за містом.

Живу тепер за містом, недалеко гарних романтичних горбів, то й виходжу часто з хати на поля дихнути зальвівським повітрям. Особливо вечором такий прохід приємний. Сніжок під ногами похрупує, безлисті дерева поскрипують, а геп-у-далі шипить, кітлує, гаморить тисячоокий Львів.

Нехай собі шипить, нехай гаморить — тут тиша мов у церкві і безлюдно мов у раю.

Іду я вчора пустою стежечкою, поміж пусті горби аж глип: чимчикує хтось у мою сторону. Виглядає — немалу дорогу пройшов, бо хода тяжка і раз-у-раз пристає відпочивати.

Пристанув і я. На такім відлюддї треба з кожним стрічним осторожно. Жду аж підійде ближче — тоді або минемося без слова, або... треба буде вступитися на бік.

Підходить... Старенький чоловік у темнім одінні, сива борода до пояса, а на плечах величезний клунок.

— Добрий вечір! — сказав, коли порівнявся зі мною.

— Добрий вечір. Ви до Львова, дідусю?

— Егеж.

— А звідкіля Бог провадить.

Старенький загадочно посміхнувся

— Звідки!... З дуже-дуже далека.

— А хтож ви такий? Подорожній? Безробітний? Богомолець?

— Богомолець, то так. Я Святий Миколай.

— Ах, вибач, Отче, що зразу не пізнав.

— Не дивуюся. Тепер більше образів святого Йосафата, то моє обличчя могло тобі трохи затертися в памяті. Нічого, нічого.

— Бачу, змучені, Отче...

— Страшні ті ваші дороги. Такі дорогові податки високі, а під самим Львовом тільки вертепи та вертепи.

— Дорогий, святий Отче, не можуть бути ліпші, бо пропалаб стара назва на них. Так воно мусить бути для традиції.

— Традиція — хитнув головою св. Миколай. Що для неї не робиться. От я щороку мандрую на землю, хоч — далебі — нема так дуже до кого. А ти!... Тож для традиції пишеш миколаївський фейлетон. Одинадцять, чи дванадцять літ — не завидую.

— Не щастя, Отче Миколаю. Ви все маєте щось нового серед дарунків і я якось латаю біду... Возьмім цього року. Що, наприклад, несете для наших?

Святий Миколай махнув легковажно рукою.

— Кріза, Галактіоне, і то не все, не тільки на гріш. Кріза на великі події, на великі надії, на великий запал. То й дарунки такі.

— Покажіть, Отче, хоч кілька! — просив я.

— Остаточно...

І почав витягати дарунки.

— Це що за книжечки? — питаю

— Це... Дарунок для Фронту Національної Єдности. Твір Зенона Пеленського: „Перемога на шляху нації".

— А ця друга?

— Це для „Обнови": „Послание Певного до Назарука".

— А ця мітла?

— Це різке для радикалів від II. інтернаціоналу.

— А для Есдеків?

— Єсть і для них. Ось аркуш вибагливого паперу для спису членів.

— А для... може... я хотів би, але...

— Розумію, для „УНДА"!?

Так.

Боговгодник почав щось витягати — довге і широке!

— А це що?

— Килим, голубчику. Килим до соймового клюбу з регіональним орнаментом

— А для Просвіти.

— Подертий вексель Оренштайна від Гітлера.

— А для „Рідної Школи"?

— Ох! То дуже тяжке! — зітхнув святий. Несу корець бульби на свята для учителів.

Після того Отець Миколай почав назад складати дарунки. Але дивлюсь — якийсь мішок між ними, а на мішку букви П. А. К. Т....

— А це для кого?

— Для цілої суспільности.

— Щож там, у тім мішку є?

— Того, голубчику не скажу. Щось там є, але що — Бог один знає. Нав'ть як загляцете, то не зміркуєте. Хіба по роках...

— Ну, бувай здоров!

І пішов у місто. **Галактіон Чіпка.**

Зі судової салі.

ЗВІЛЬНЯЮЧИЙ ПРИСУД У ПРОЦЕСІ ОУН.

16. ц. м. відбулась перед карним трибуналом під проводом о. с. Мігаля розправа проти 22-літнього **Олександра Мельничука**, сина побережника Миколи зі села Корчина сокальського повіту. Акт обвинувачення закидав підсудному, що 20 червня ц. р. підчас духовної місії в селі Розджалові постріляв з револьвера Мих. Гуцікевича та Мих. Скопка. Поліційні свідки намагались переконати суд, що Мельничук ділав з наказу ОУН. Та всетаки суд, не маючи доказового матеріялу, увільнив підс. О. Мельничука від вини й кари. Боронив адв. д-р С. Шевчук, обвинувачував прок. д-р Стан. Чемеринський.

ДИВОГЛЯДИ.

БРИЛІЯНТИ В ЗУБАХ.

У Зл. Державах появилася нова мода: дентисти не задовольняються вставляти золоті зуби своїм пацієнтам, а ще додають до золота брилянти. Додають їх не як дарунок і не тому, що брилянти подешевіли, а на те, щоб гладко вишліфована брилянтом поверхня зуба хоронила уста від можливих задряпань. Хто має брилянтові зуби і вміє гарно їх показувати, тому уста виблискують гарним світлом. Статистики не обчислили ще, чи вистарчило би брилянтів, якби всі хотіли мати брилянти в зубах. Деякі лякаються, що люди з гарною брилянтовою короною можуть стати легко приманою для бандитів, які просто виб'ють їм зуби на вулиці

ПОЛЬО НА ВЕРБЛЮДАХ.

Польо це такий спорт, що каже заганяти кульку змагунам, які сидять на конях. Треба вміти не тільки добре влучати відповідною палицею, але й їздити верхи, нахиляючись часто так, як це роблять циркові вольтижери. Та все це штука, яку вже спортсмени добре вивчили і з Каіро приходить нова ідея. Замісць коней, ужили там у польо верблюдів. Річ не тільки в тім, що верблюди — вищі та горбаті. Верблюди не такі слухняні як коні і часто, коли їм не хочеться послужити свого верхівця, клякають та кладуться на землю. Таким способом публика та змагуни мають веселі несподіванки.

Дописи.

ЛЬВІВ.

Свято „Просвіти" на Жовківськім. Читальня „Просвіти" на Жовківськім, що працює під проводом свого голови п. Сливки щораз краще, влаштувала у своїй домівці при вул. Мартина 9 в мин. неділю своїми силами свято „Просвіти". На свято зійшлося багато громадян-українців з Жовківського, що заповнили під проводом о. Каштанюка доволі велику салю читальні, тепер поправлену й розбудовану. На сцені під символічною картиною „Просвіти" проходила точка за точкою програма свята, на яку зложилися продукції хору під пров. ради. Купчинського, декламації та промова ред. А. Курдидика. Хор, що почав свято гимном „Просвіти" і виконав, крім звязки нар. пісень, ще кілька продукцій, виказав добре опанування нот та голосову дисципліну і збирав заслужені оплески. З декламацій найзворушливіша була декламація малої Сені Степанківної зрештою відомої аматорки місцевого театр. гуртка. Читальня на Жовківськім працює щиро над розбудовою членства, а щонедільні вистави та інші імпрези доказують, що гурт інтелігенції обєднаний біля неї, виконує як своє завдання і несе освіту в заулки тієї дільниці. Жаль тільки, що не всі українці з Жовківського розуміють значіння й вагу освіти, а є навіть такі, що ставлять перешкоди своїм у праці.

СТАНИСЛАВІВ.

Відчит д-ра М. Дзеровича на тему: „Відгомін матеріялістичної та ідеалістичної фільософії в медицині" відбувся мин. неділі, як черговий з II. серії „Акад. Вечорів" і був надзвичайно цікавий. Слідуючий відчит відбудеться 22. XII. в год. 18. в „Нар. Домі" (Ґолуховського 22). Виголосить його проф. д-р Вол. Залозецький н. т.: „Світогляд і мистецтво".

Вистава ручних робіт зі спеціальною увагою до народнього мистецтва відбудеться на Книгиничі-Бельведері. Виставу влаштовує місцевий Кружок „С. У.". Виставу отворять 19. ц. м. і вона буде тревати до 22. ц. м. Відвідувати можна від год. 10—21. Б. Л.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

МОЛОДА УКРАЇНА, місячник незалежної думки. Париж, листопад-грудень 1935. Р. I. Ч. 7—8.

СОКІЛЬСЬКІ ВІСТИ. Рік VIII., ч. 12. за грудень 1935.

КАМЕНЯРІ. Рік IV., за грудень 1935.

Театри.

Театр „Заграва" під проводом В. Блавацького.

Щирець.

19. XII. „Ой не ходи Грицю". Нова постановка.

20. XII. „Земля" (В. Стефаника).

21. XII. „Святе подумя".

22. „Обітована Земля" (О. Олеся).

Зі Щирця Театр відвідає Миколаїв над Дністром. Перша вистава у Миколаєві в понеділок 23. XII. ц. р.

Великий Міський Театр.

Четвер, 19. XII. год. 8. веч. „Запорожець за Дунаєм".

П'ятниця, 20. XII. год. 8. веч. Аб. 6. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Субота, 21. XII. год. 8. веч. Аб. 6. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Неділя, 22. XII. год. 3.30 ціни найнижчі „Авантюра в раю"; год. 8. веч. Аб. 6. „Пригода в Гранд Готелю".

Театр Рівнородностей.

Четвер, 19. XII. год. 8. веч. Аб. 6 „Івась із місяця".

Неділя, 22. XII. год. веч. Аб. 7. „Івась із місяця".

Кіна.

АДРІЯ: „Американські пачкарі", „Забава".

АПОЛЬО: „Кохай тільки мене".

АТЛЯНТИК: „Нічні метелики".

ВАНДА: „Велика подія", „Скінчена пісня".

ҐРАЖИНА: „Дві Иоасі".

КАСИНО: „Його величність шофер".

КОЛІСЕЙ: „Я тобі довіряла", ревія „Публика має голос".

КОПЕРНИК: „Ільонка" з Франціскою Ґаль.

МАРУСЕНЬКА: „Буря над Андами".

МІРАЖ: „Сьогодні нуждар, завтра пан".

МУЗА: „Ідемо до щастя".

ПАКС: „Оборона Ченстохови".

ПАЛЯС: „Чотирьох і пів мушкетерів".

ПАН: „Чоловіки до вибору", „Щастя на вудиці".

РАЙ: „Їх Ексцеленція піzує (Джанет Ґейнор).

СОНЦЕ: „Шойно вчора" та ревія „Поминки на Богданівці".

СВІТ: „Циганські мельодії".

СТИЛЬОВЕ: „Вацусь", ревія „Що чувати?"

ТЕНЧА: Фліп і Флап як „Брат діявола".

ТОН: „Хрестоносні походи" Сесіля Б. Міля.

УТІХА: „Вбивство в Трінідаді" та ревія.

ХИМЕРА: „Цирк Барнума".

Закордонне радіо.

Четвер, 19. грудня 1935.

Відень (506,8) 12.00, 13.10 Концерт, 17.25 Солісти (муз., спів), 22.25 Легка музика. **Братислава** (298,8) 15.00 Концерт (спів, муз.), 17.50 Форт. ресітель, 19.35 „Леді Макбет мценського повіту" оп. Шостаковича, **Кошиці** (259,1) 18.00, 19.30 Для Закарпаття (Св. Миколай, пісні), **Мор. Острава** (269,5) 17.50 Нар. пісні, 19.20 „Манон" оп. Масенета, **Прага** (470,2) 17.45 Словно-муз. авд. для дітей, 19.50 Галевий концерт фільг. орх., **Париж** (1648) 12.15 Легка музика, 18.00 Театр Уяви, 20.00 Авд. для дітей, 21.00 Спів, 22.00 Моцартівський концерт, **Білгород** (437,3) 16.40, 20.00 Нар. пісні, 22.20 Легка музика, **Берлін** (356,7) 14.15 Легка музика, 16.00 Різдвяна кантата з піснями, 20.10 Вес. мандрівка по Берліні, **Кенігсвустергаузен** (1571) 14.05 **Музика**, 17.50 Солісти, 20.10 Тріо, 21.00 „Ді Ойле аус Атен" ком. Д. Льодера. **Ляйпціг** (382,2) 16.00 Композиторський концерт Тіт-Маркс, 22.40 Камер. музика. **Мінхен** (405,4) 16.10 Сучасні корпозитори, 20.10 Вагнерівський вечір. **Будапешт** (549,5) 12.05 спів, 17.35 Лістів фестиваль, 19.40 21.10 Концерт, 22.05 Циг. музика, **Міляно** (221,1) 13.30 скрипка, 16.00 Вок. концерт, 19.15 Легка музика, **Рим** (420,8) 20.10 Концерт орх., 22.25 Танк. музика.

П'ятниця, 20. грудня 1935.

Відень (506,8), 15.20 Концерт для молоді, 17.20 Тирольські композитори (муз., спів), 18.55 „Льоенґрін" оп. Р. Вагнера, **Братислава** (221,2) 16.45 Спів, 19.10 Танк. музика, 20.40 „Пер Ґінт" Ґріґа, **Прага** (470,2) 16.10 Концерт, 17.45 Квартет е-моль Вердія, 19.30 „Магбет" оп. Вердія, **Париж** (1648) 11.15 Легка музика, 17.00 Дутий квінтет, 18.30 Концерт симф. орх., 21.00 Спів, **Білгород** (437,3) 11.00, 12.00 Концерт, 17.30 Танк. музика, 20.00 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 12.00 Концерт, 14.15 Популярна муз., спів, 16.00 Словно-муз. авд., 16.30 Баляди Леве, Брамса (спів, муз.), 20.10 „Брудер Люстіґ" оп. Зиґфр. Вагнера, **Кенігсвустергаузен** (1571) 14.00 Муз. всячина, 16.15 „Крайслеріяна" Шумана, **Кельн** (455,9) 16.10 Староголяндські коляди, 19.30 Вок. концерт, 20.10 Вес. вечір 21.00 Шубертові твори, **Ляйпціг** (382,2) 15.55 Соната на скрипку та форт., 17.00, 20.10 Концерт, **Мінхен** (405,4) 13.15 Легка музика, 16.10 Форт. ресітель, 19.40 Дівчата співають. **Будапешт** (549,5) 12.05, Концерт, 13.30 Циг. музика, 17.20 Танк. музика, 19.30 „Ля Фіяма" оп. Респіґія **Міляно** (221,1) 19.45 Легка музика, 21.00 Симф. концерт (муз. спів), **Рим** (420,8) 19.15 Легка музика, 22.15 Танк. музика.

Львівське радіо.

Четвер, 19. грудня 1935.

6.30 Раншня авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 для шкіл, 10.00 **Трансм богослуження з Успенської церкви у Львові**, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Пол. денник, 12.15 Муз. поранок, 13.00 Муз. легенда з гр. пл., 13.25 Домашне господарство, 13.30 Музика з гр. пл., 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Квінтет, 16.00 Про лляльки те ведмедика, 16.15 Соната, оп. 5. Бетовена, 16.45 Концерт муж. хору, 17.00 Про знахорів, 17.15 **Українські пісні з гр. пл.**, 17.50 Книжка та знання, 18.00 Дрібні твори Шумана, 18.30 Зимовий спорт. сезон, 18.40 Турист. інформатор, **18.45 Фортепіяновий ресітель д-ра Бориса Кудрика: 1) Бортнянський: Соната ц-дур, 2) Бортнянський: Соната ф-дур, 19.00 Виспянський і Україна, фейлєтон д-ра Г. Балька**, 19.25 Рекл. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Актуальна гутірка. 20.00 „Фраскіта та Юдита" оп. попурі Легара, 20.45 Веч. денник, 20.55 Протилетунсько-газова оборона, 21.00 Театр Уяви: Остання мандрівка Семпольного, 21.35 Пісні в супр. форт., 22.00 Концерт із циклю: Квартети Гайдна. 22.30 Танкова музика. 23.05 **На добраніч — муз. з гр. пл.**

П'ятниця, 20 грудня 1935.

6.30 Раншня авдиція. 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Для ст. дітей: Легенда північ, 12.40 ство, 13.30 З ринку праці, 13.35 Легка музика з грамоф. плит, 15.15 Легка музика. 13.25 Домашнє господар- Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Дві увертюри з гр. пл., 16.00 Гутірка для хорих, 16.15 Концерт орх., 16.15 Діточі клинкові видання 17.00 Морська обсерваторія в Гдини, 17.15 Поезії Вол. Пежинського. 17.20 Концерт солістів — музика, спів, 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Концерт орх., 18.30 Програмова скринька, 18.40 Праця жінок, 18.45 Легка муз. з гр. пл., 19.00 Як повстає щоденник, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Бюро студіїв розмовляє зі слухачами, 25.00 Святочні закупна, 20.10 Симфонічний концерт; у перерві в 21.00 Вечірний денник, із сучасної Польщі, 22.30 Танкова музика.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

Радіокутик.

ПЕРШИЙ ПРИЛЮДНИЙ ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ СЕАНС.

На вежі Айфля заінстальовано нову телевізійну стацію, виміновану в останні технічні здобутки в цій царині, а тому образи, надавані цією стацією будуть далеко кращими, ніж ті, що досі надавалися у Франції або деінде.

Відкриття телевізійної стації в Парижі відбулося 8. грудня ц. р. а сеанс продовжувався дві години. Всі власники спеціяльних апаратів брали в цій інавгурації живий удал.

Бажаючи уможливити широким колам прийняти участь у цій цікавій телевізійній місії, міністер пошт і телеграфів Мандель доручив заінсталювати в кількох місцях Парижа телевізійні апарати, завдяки чому мешканці Парижа зможуть оглядати чудеса радіової техніки, здаючи собі справу з поступу в цій царині.

Першу емісію паризьке радіо присвятило театрові, кінові і танкам і слід додати, що участь у телевізійній авдиції брали найвидатніші артисти Парижа. Слухали й оглядали телевізійну емісію безплатно.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ГОДИНА АВДИЦІЇ В „ПОЛЬСЬКОМУ РАДІЮ".

Радіослухач часто не здає собі навіть справи, яких великих фінансових витрат потрібно, щоб дати радіоабонентам щодня програму, яка стояла б на можливо найвищому рівні.

Коли порівняємо загальну кількість радіоабонентів у Польщі з кількістю їх закордоном, то переконаємося, що Польща залишається в хвості. Це також впливає на можливости „Польського Радія".

Радіофонічні товариства за кордоном можуть собі легко дозволити робити великі інвестиції, ангажувати першорядні орхестри, солістів, платити їм велику платню, тантієми і т. п. До цього треба ще додати, що західні країни мають велику кількість артистів і широкі можливости, які дає стара культура і артистичне вироблення суспільства.

Це уможливлює радіостаціям широко черпати з цього джерела, тоді як у Польщі ця справа представляється інакше. „Польське Радіо" дуже часто мусить створювати та побуджувати творчі сили до програмової співпраці.

Приємність слухання через багатішої програми „Польського Радія" вимагає не тільки великого накладу праці та артистичної інвенції Програмової Дирекції, але також величезних грошевих сум.

Одна година програми коштує аж 5.000 зол., що дає суму 150 тис. місячно. Таких годин маємо в звичайному дні 11 і пів, а в свято 14 і пів. Отже, радіослухач може помножити ці цифри на 5.000 зол. і тоді матиме поняття про ті суми, які „Польське Радіо" призначає на подачу авдицій, які можливо найбільше задовольнилиб радіослухачів.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.29 5.31.

Нім. марка 1·25—1·35, фр. франки 34·90—35·10, шв. франки 171·70—172·20, фунти стерлінги 26·10—26·20, австр. шілінги 98·50—100, чеські кор. 19.50—20.50, рум. леї 26.50—28.00, італ. ліри 33.00—35.00.

Золото: Доляри 8.95—9.01, Рублі 4.70—4·85, Фр. франки 34.30—35·00, Корони 36·20—37·08, Дукати 82.70—83.20; 1 грам золота 5.9244.

Срібло: Корони 0.35, Рублі 1.60, Фльорени 0,85; 1 гр. срібла 7—8 сот.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 18-го грудня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

кг. масла десерового бльокового без опакування . .	2·70	зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.74·50	„
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням для зачет по . . .	2·80	„
1 л. молока	0·16	„
1 л. сметани	0·75	„
1 к. яєць	5·20—5·25	„

Тенденція на масло звишкова, на яйця сильна, на молоко вдержана, на сметану слаба.

Маслосоюз повідомляє, що від 18. XII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Цьогорічні курочки І. кл.	0·95	зол.
Однорічні, товсті кури І. кл.	0.90	„
Когути І. кл. до 1.50 кг.	0.90	„
Товсті качки І. кл.	0.95	„
Товсті індики І. кл.	1.—	„
Товсті пантарки	1.00	„

Кури, качки, індики, пантарки приймає в кожній кількости.

Птицю не годовану приймає по дешевшій ціні.

Купує вівсяну питльовану муку, гречану муку, просо та овес.

Приймає нових доставців.

У шесті роковини смерти

бл. п. о. Михайла Олексишина

Найдорожчого і ніколи Незабутого Татка і Дідуня укр. кат. пароха Суховолі пов. Броди відправиться

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

з панахидою

в суботу, дня 21. грудня ц. р. в год. 7·20 рано в Архикатедральній церкві св. Юрія у Львові.

Діти і внуки

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.